# Memo passantentellingen binnenstad Zutphen

### 1. Aanleiding en voorstel

Bij BMZ leeft de wens voor een systeem voor structurele passantentellingen in de binnenstad van Zutphen. Over bezoekersaantallen, drukte, bereikbaarheid, parkeermaatregelen, evenementen en de ontwikkeling van afzonderlijke winkelstraten wordt veel gesproken, maar objectieve metingen zijn niet of nauwelijks beschikbaar. Discussies over het functioneren van de binnenstad zijn daardoor regelmatig afhankelijk van aannames en individuele ervaringen.

Het voorgestelde meetsysteem combineert circa 85 draadloze sensoren en 9 gateways voor gebiedsmetingen met 5 nauwkeurige lasersensoren. De gegevens worden gemiddeld per 15 minuten beschikbaar gesteld en kunnen zowel realtime als historisch worden geraadpleegd.

Aan het systeem is een **eenmalige investering (capex)** verbonden voor onder meer hardware, sensoren, installatie en inrichting. Daarnaast is sprake van een **jaarlijkse exploitatiepost (opex)** voor onder meer het gebruik, beheer en de verwerking en beschikbaarstelling van data.

De meerwaarde van het systeem zit niet alleen in het tellen van passanten. Door continu en op meerdere plaatsen te meten ontstaat een meerjarige dataset waarmee de ontwikkeling van de binnenstad kan worden gevolgd. Daarmee kunnen bijvoorbeeld effecten van evenementen, wijzigingen in bereikbaarheid, parkeermaatregelen en veranderingen in het winkelaanbod beter in beeld worden gebracht.

De gegevens hebben daarnaast waarde voor ondernemers, vastgoedeigenaren, makelaars, retailers en andere marktpartijen. Structurele bezoekersinformatie kan onder meer worden gebruikt bij locatiekeuzes, verhuur en acquisitie.

### 2. Het systeem

Het voorgestelde systeem combineert twee meettechnieken om op belangrijke punten nauwkeurig te tellen en tegelijkertijd een groter deel van de binnenstad fijnmazig te volgen:

1. Op belangrijke toegangsroutes en kruispunten worden vijf nauwkeurige lasersensoren geplaatst. Deze registreren passages en kunnen ook de looprichting bepalen. Een persoon wordt daarbij niet als herkenbaar camerabeeld vastgelegd, maar als een geometrische vorm of puntenwolk.
2. Daarnaast wordt in het winkelgebied gewerkt met circa 85 draadloze radiosensoren. Mensen die zich tussen sensoren bevinden beïnvloeden het uitgezonden radiosignaal, waardoor een beeld ontstaat van de drukte of bezetting in een straat of zone.

**3. Privacy**

Bij de keuze voor een structureel meetsysteem is privacy een belangrijk aandachtspunt. Bij dit systeem zit de privacy ingebakken in de technologie die gebruikt wordt. Het is *privacy by design*. De manier van meten zorgt ervoor dat er op geen enkel moment persoonsgegevens worden verwerkt.

De lasersensoren maken geen camerabeelden en de radiosensoren werken enkel met radiogolven. Geen enkel verzameld gegeven is te herleiden tot een specifiek individu. Het systeem is daarmee gericht op het verzamelen van informatie over aantallen, richting en drukte zonder dat daarvoor de identiteit van individuele bezoekers nodig is.

**4. Meerwaarde van structurele tellingen**

Het belangrijkste verschil met incidentele tellingen is de continuïteit. Een handmatige telling op enkele dagen geeft een momentopname. Een permanent meetsysteem maakt het mogelijk ontwikkelingen per dag, week, maand, seizoen en jaar te volgen.

Daardoor kan bijvoorbeeld antwoord worden gegeven op vragen als:

- Wordt de binnenstad structureel drukker of rustiger?
- Welke straten groeien en welke blijven achter?
- Wanneer liggen de belangrijkste piekmomenten?
- Wat is het effect van evenementen en koopzondagen?
- Wat gebeurt er na wijzigingen in parkeren of bereikbaarheid?
- Hoe veranderen bezoekersstromen gedurende meerdere jaren?

Het belang daarvan neemt toe naarmate langer wordt gemeten. Groot voordeel van het voorgestelde systeem is dat de sensoren over vijf jaar op dezelfde manier meten als nu, waardoor historische gegevens relevant blijven voor vergelijkende onderzoeken.

In het eerste jaar ontstaat vooral inzicht in normale patronen: verschillen tussen werkdagen en weekenden, drukte gedurende de dag, verschillen tussen straten en de invloed van evenementen.

Na één tot twee jaar kunnen maatregelen en veranderingen beter vóór en na invoering met elkaar worden vergeleken. Denk bijvoorbeeld aan een herinrichting, gewijzigde bereikbaarheid, parkeermaatregelen of de komst of het vertrek van een grote winkel. Niet ieder causaal verband kan daarmee rechtstreeks worden aangetoond, maar veranderingen en trends worden wel beter zichtbaar.

Na meerdere jaren ontstaat een historische gegevensreeks waarmee incidentele fluctuaties beter kunnen worden onderscheiden van structurele ontwikkelingen. Eén rustige maand zegt weinig; een straat die gedurende meerdere jaren achterblijft bij de rest van de binnenstad is relevanter.

De waarde neemt verder toe wanneer passantengegevens worden gecombineerd met andere informatie over de binnenstad, zoals parkeerbezetting en gebruik van parkeergarages, fietsenstallingen en bereikbaarheid, evenementen, weersinformatie, leegstand, branchering en nieuwe vestigingen.

Daarmee kan op termijn een bredere binnenstadsmonitor ontstaan. De vraag is dan niet alleen óf een straat drukker of rustiger wordt, maar ook wanneer een verandering is ontstaan en welke ontwikkelingen daarmee samenvallen.

Een vaste set indicatoren kan daarbij zorgen voor vergelijkbaarheid. Te denken valt aan de totale bezoekersontwikkeling van de binnenstad, ontwikkeling per hoofdstraat of zone, zaterdag- en zondagbezoek, avondbezoek, toegangsroutes, effecten van belangrijke evenementen en de ontwikkeling ten opzichte van het voorgaande jaar.

**5. Waarde voor binnenstad en marktpartijen**

Elke partij kan de dataset voor zijn eigen doelen gebruiken:

- **Voor BMZ en de gemeente** ontstaat een objectieve informatiebron voor het volgen van de economische ontwikkeling van de binnenstad en voor onderwerpen als bereikbaarheid, openbare ruimte, evenementen en citymarketing. Beleidsmaatregelen kunnen daardoor niet alleen vooraf worden besproken, maar ook achteraf worden gevolgd.
- **Voor ondernemers en horeca** zijn onder meer piekuren, weekpatronen, seizoensontwikkelingen en evenementen interessant. Deze informatie kan bijvoorbeeld worden gebruikt bij personeelsplanning, openingstijden en acties.
- **Voor vastgoedeigenaren en makelaars** geven bezoekersgegevens meer inzicht in de commerciële ontwikkeling van afzonderlijke straten en zones. Bij de verhuur van een winkelruimte kan een locatie dan worden onderbouwd met feitelijke informatie over bezoekersaantallen, piekmomenten en ontwikkelingen in de tijd.
- **Voor retailers, horecaformules en andere aspirant-huurders of kopers** kunnen deze bezoekersstromen helpen om de positie van Zutphen als interessante vestigingsplaats te onderbouwen.

BMZ en gemeente kunnen de belangrijkste ontwikkelingen periodiek publiceren in een compacte **Binnenstadsmonitor Zutphen**. Daarin kunnen bezoekersgegevens worden gecombineerd met bijvoorbeeld leegstand, nieuwe vestigingen, branchering en evenementen. Op langere termijn kan hieruit een vaste Zutphense Binnenstadsindex ontstaan, waarmee jaarlijks op dezelfde wijze wordt gerapporteerd over de ontwikkeling van het centrum.

**6. Gefaseerde invoering**

Voorgesteld wordt het systeem stapsgewijs te ontwikkelen.

**Fase 1 – Aanleg en nulmeting.** Installatie van het sensornetwerk en opbouw van een eerste referentiebeeld van weekdagen, weekenden, avonduren en belangrijke locaties.

**Fase 2 – Structureel gebruik.** Inrichting van vaste dashboards en periodieke analyses voor BMZ en gemeente, gebaseerd op een beperkte en herkenbare set indicatoren.

**Fase 3 – Externe ontsluiting.** Onderzoeken welke gegevens bruikbaar zijn voor ondernemers, vastgoedeigenaren, makelaars, retailers en andere professionele gebruikers en of hieraan een abonnementsmodel kan worden gekoppeld.

**Fase 4 – Binnenstadsmonitor.** Periodieke publicatie van de belangrijkste ontwikkelingen, waarbij passantendata worden gecombineerd met andere economische indicatoren.

**Fase 5 – Verdere datakoppeling.** Waar dit meerwaarde heeft kunnen op termijn verbindingen worden gelegd met parkeer-, mobiliteits-, evenementen- en andere stedelijke gegevens.

**Conclusie**

Structurele passantentellingen geven Zutphen de mogelijkheid om de ontwikkeling van de binnenstad continu en over meerdere jaren te volgen. Daarmee ontstaat een objectievere basis voor gesprekken over bezoekersontwikkeling, evenementen, bereikbaarheid, economische ontwikkeling, effecten van (gemeentelijk) beleid en het functioneren van afzonderlijke straten.

De waarde groeit naarmate langer wordt gemeten en de gegevens structureel worden gebruikt. Op termijn kan de dataset bovendien worden gecombineerd met andere informatie over de binnenstad en worden ingezet voor rapportage, acquisitie en positionering.

Tegenover deze meerwaarde staan een **eenmalige capex en een structurele jaarlijkse opex**. Bij de verdere uitwerking verdient daarom niet alleen de technische aanleg aandacht, maar vooral ook de organisatie van het gebruik: welke informatie wordt structureel gevolgd, wie gebruikt deze, hoe wordt hierover gerapporteerd en in hoeverre kunnen professionele gebruikers bijdragen aan de jaarlijkse exploitatie.
Daarmee ligt de belangrijkste keuze niet alleen bij de vraag of Zutphen passanten wil tellen, maar of BMZ en betrokken partners structureel willen investeren in een meerjarige informatiebasis voor de ontwikkeling van de binnenstad.